

Stofnun SORPU – gæfuspor fyrir íbúa

Öll sveitarfélögin á höfuðborgarsvæðinu hafa nú innleitt blátunnuna en með því er stigið stórt skref í átt að aukinni endurvinnslu á heimilissorpi. SORPA hefur umsjón með móttöku efnisins en innleiðingin hefur þegar dregið verulega úr urðun úrgangs.

Það ríkir mikil gleði á höfuðborgarsvæðinu, en tekið hefur verið risastórt skref í átt að aukinni endurvinnslu á heimilissorpi með innleiðingu Blátunnunnar svokölluðu sem öll sveitarfélögin á höfuðborgarsvæðinu hafa innleitt. Á Íslandi bera sveitarfélögin ábyrgð að þessi þjónusta sé veitt og er hún ein af grunnskyldum þeirra.

Ekki eru mörg ár síðan úrgangsmál voru í miklum ólestri og muna margir eftir ruslahaugunum. Því var það gæfuspor þegar sveitarfélögin á höfuðborgarsvæðinu tóku höndum saman og stofnuðu byggðasamlagið SORPU bs. sem hóf starfsemi árið 1991. SORPU ber að gæta almannahags í úrgangsmálum. Fyrirtækið er rekið á grundvelli sjálfskostnaðar (not-for-profit) og þurfa þjónustugjöld og innri tekjur því að standa á móti kostnaði, sem lýst er í gjaldskrá fyrirtækisins.

Fræðsla um lágmörkun úrgangs og minnkun úrgangs til urðunar er eitt af verkefnum SORPU og lausnir til að koma til móts við það leiddu til þess að eigendur SORPU sáu sér fært að afhenda íbúum tunnu undir allt pappírsefni sem heimili þurfa að koma frá sér.

Blátunnuvæðing – allt pappírshráefni í eina tunnu, er verkefni sem sveitarfélögin settu á fót en með því var stigið skref í átt að samræmdu kerfi á höfuðborgarsvæðinu. Mikilvægum áfanga hefur verið náð í aukinni endurvinnslu og að draga úr urðun úrgangs. Með blátunnunni minnkar magn til urðunar frá hverjum íbúa og nú hafa flest sveitarfélögin á höfuðborgarsvæðinu komið tunnu undir pappír til íbúa sinna. Þannig gefst öllum íbúum kostur á að flokka úrgang við húsdýrnar hjá sér og minnka þannig úrgang sem fer í gráu tunnuna og er urðaður. Með blátunnu hafa sveitarfélögin lagt metnað sinn í að koma til móts við íbúa og færa þjónustuna nær þeim.

Reykjavíkurborg hefur annan háttinn á. Slagorð hennar er „pappír er ekki rusl“ og er íbúum gefinn kostur á að leigja sér blátunnu, nýta sér grenndargáma eða finna sér aðra leið til að

Margrét Gauja er ánægð með hversu vel höfuðborgarbúar hafa brugðist við blátunnuvæðingunni.

koma frá sér pappír þar sem bannað er að henda pappírsefnum í gráu tunnuna. Burtséð frá leiðinni sem valin er þá einfaldar blátunna íbúum að koma endurvinnanlegu hráefni til endurvinnslu.

Í blátunnu skal setja allan pappírúrgang; dagblöð og tímarit, pappírsumbúðir eins og morgunkornskassa, kek-pakka, bylgjupappa og annan pappír sem fellur til á heimilinu og ekki er menngaður til dæmis matarleifum.

Sveitarfélögin sjá til þess að efnið sé sótt í tunnuna og SORPA sér um móttöku efnisins. Bylgjupappi er flokkaður vélrænt frá öðru pappírsefni og baggaður sér. Annað pappírsefni er einnig baggað og allt efnið er að lokum sett í gáma og flutt til endurvinnslu hjá móttökuaðila í Svíþjóð.

Með því að koma pappír til endurvinnslu, minnkar magn lífræns úrgangs á urðunarstað um 25 prósent sem er ansi stórt hlutfall í ljósi þess að

sorpa.is

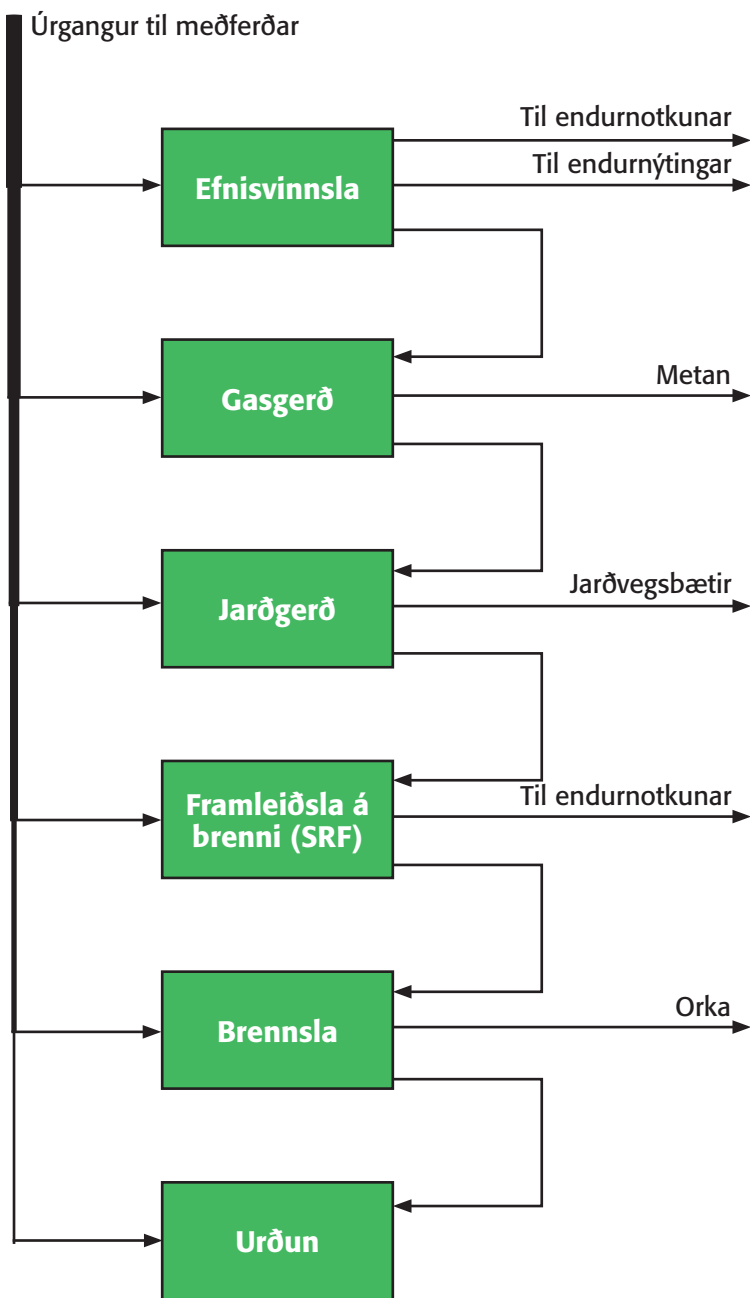
á viku hverri eru 300-400 tonn urðuð (grafin í jörðu).

Ég vil óska höfuðborgarbúum öllum innilega til hamingju með þetta fyrsta risavaxna skref. Þau eru oft erfiðust en miðað við móttökurnar hingað til er framtíðin björt þegar kemur að því að draga úr urðun og auka endurvinnslu.

Margrét Gauja Magnúsdóttir
Stjórnarformaður SORPU

” Með því að koma pappír til endurvinnslu minnkar magn lífræns úrgangs á urðunarstað um 25 prósent.

Byggðasamlagið SORPA – almannapjónusta í almanneign

Blátunnvæðing sveitarfélaganna er fyrsti hluti þessarar áætlunar. Með notkun blátunnunnar nást tvö markmið í einu, þ.e.a.s. efnisendurvinnsla eykst um leið og dregur úr urðun á lífrænum úrgangi. Næsta skref í þessari áætlun er síðan gerð gas- og jarðgerðarstöðvar þar sem unninn yrði lífrænn úrgangur.

„**Blátunnvæðingin er enn eitt framfaraskrefið í umhverfismálum.**“

SORPA bs. annast lögboðið hlutverk um meðhöndlun úrgangs sbr. lög nr. 55/2003 fyrir sex sveitarfélög á höfuðborgarsvæðinu: Reykjavík, Hafnarfjörð, Kópavog, Seltjarnarnes, Mosfellsbæ og Garðabæ. SORPA rekur endurvinnslustöðvar fyrir sveitarfélögin, móttöku- og flokkunarstöð Gufunesi, urðunarstað í Álfsnesi og Góða hirðinn, nytjamarcað SORPU og líknarfélaga. Einnig hefur SORPA umsjón með grenndargámum fyrir pappírs- og plastúrgang.

„SORPA sér ekki um sorphirðu heldur eingöngu móttöku úrgangs. Í móttöku- og flokkunastöð okkar í Gufunesi koma sorphirðubílar af öllu höfuðborgarsvæðinu og þar tökum við á móti blönduðum og flokkuðum úrgangi sem við komum í réttan farveg. Blandaður, óendurvinnanlegur úrgangur er urðaður í Álfsnesi en fer fyrst í hakkavél og þaðan á segulfæribönd sem nær úr honum málmum sem einnig fer í endurvinnslu,“ útskýrir Björn framkvæmdastjóri um dagleg verkefni SORPU í þágu umhverfisins.

SORPA leggur áherslu á að leita skynsamlegustu leiða í meðhöndlun úrgangs og flokkun efna til endurvinnslu, með hagkvæmni og langtímahagsmunum samfélagsins að leiðarljósi. Mikill tími og fjármunir hafa farið í að leita hagkvæmstu leiða, bæði út frá hagrænum og umhverfislegum sjónarmiðum. Mikið og gott samstarf hefur verið við önnur sorpsamlög, allt frá Markarfljóti í austri að Gilsfjarðarbotni í vestri. Þetta samstarf hófst með gerð fyrstu svæðisáætlunarinnar um meðhöndlun úrgangs sem samþykkt var árið 2005. Öll sveitarfélögin á ofangreindu svæði samþykktu áætlunina en þar má segja að meginsteifið hafi verið „að tala einum rómi“ og að þess verði gætt að rugla ekki íbúa í rýminu með margföldum og misvísandi skilaboðum. Önnur áætlunin var síðan samþykkt árið 2009 og gildir hún til 2020. Í undirbúningi þeirrar áætlunar var lögð mikil vinna í að skoða tæknilegar lausnir sem uppfylltu settar kröfur. Þessar áætlunir geta áhugasamir nálgast á vef verkefnisins, www.samlausn.is. Í ofangreindri svæðisáætlun er tæknilegum lausnum raðað í forgagnsröð.

TÖLUM EINUM RÓMI

Á þeim árum sem SORPA hefur starfað með sveitarfélögunum að betri úrgangsstjórnun og framförum á því sviði hafa hin sameiginlegu skref orðið til að

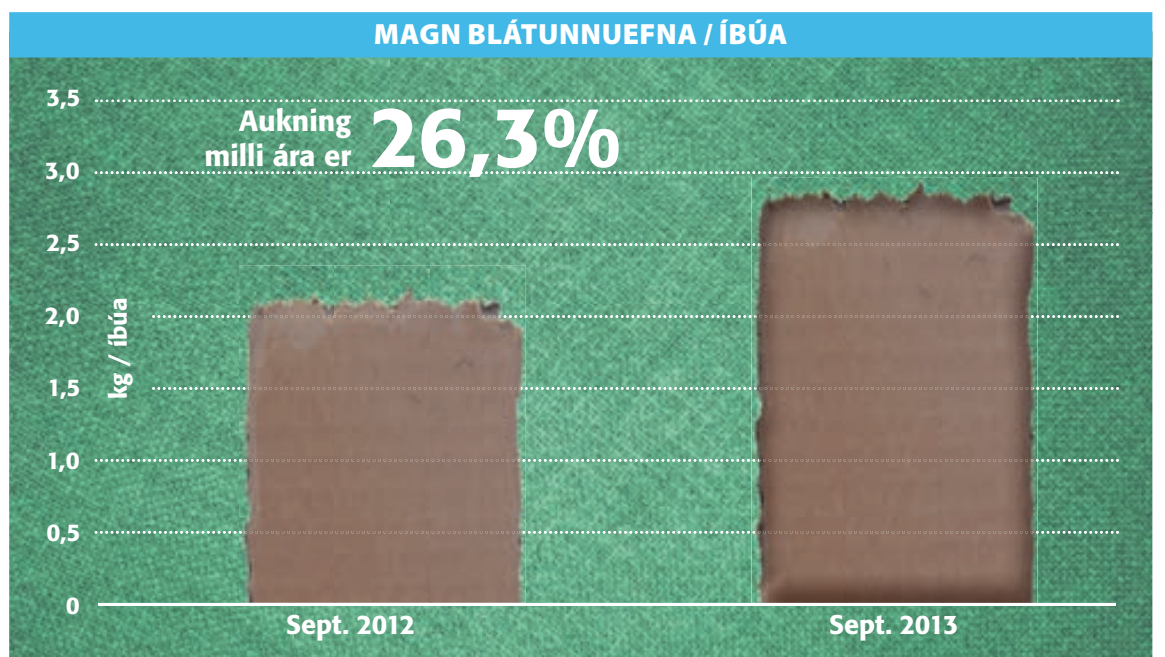
ná skjóttum árangri til aukinnar endurvinnslu. Fyrstu grenndargámarnir fyrir pappír juku endurvinnslu á höfuðborgarsvæðinu verulega og þróun síðustu ár í grenndargámakerfinu bætti um betur. Blátunnvæðing á höfuðborgarsvæðinu er enn eitt framfaraskrefið í umhverfismálum og má sjá umtalsverðan árangur í auknu pappírsefni til endurvinnslu.

VINNSLA Á LÍFRÆNUM ÚRGANGI

Bygging gasgerðarstöðvar er eitt af þeim framtíðarverkefnum sem unnið er að þessa stundina. Hugmyndir að fjármögnunarleiðum hafa verið kynntar eigendum en verkefnið bíður nú eftir að endanleg staðsetning verði ákveðin.

Áætlað er að byggingartími verði um 18 mánuðir. Um leið og tekin verður í notkun gasgerðarstöð mun ferli í móttökustöð einnig breytast en nákvæm útfærsla á því liggur ekki fyrir. Augljóslega þarf síðan að huga að söfnunarþættinum þ.e.a.s. flokkun og söfnun úrgangsins frá heimilum. Það verkefni er á hendi sveitarfélaganna en ljóst er að þetta verður allt að passa saman, þ.e.a.s. ferli frá heimili að fullbúinni framleiðslu úr úrganginum. Á þessu stigi er ekki gert ráð fyrir að það þurfi sérstaka söfnun á lífrænum úrgangi þar sem sú tæknilega lausn sem valin hefur verið krefst þess ekki. Vera má hins vegar að síðar komi að því skrefi.

Þegar rætt er um lífrænan úrgang er oft sá misskilningur uppi að þá sé eingöngu verið að tala um matarleifar, en lífrænn úrgangur innifelur fleiri úrgangsflokka. Til lífræns úrgangs telst t.d. pappír, pappi, bylgjupappi, textill, timbur, bleyjur, bindi, bómull, afþurrkunarpappír, ryksugupokar, blómapottamold og hunda- og kattasandur. Einfaldast og ódýrast er að ná út pappír, pappi og bylgjupappa eins og sveitarfélögin hafa nú gert með blátunnvæðingu. Sú tæknilega lausn sem nýta á við vinnslu verður því að ráða við margar tegundir úrgangs, ekki eingöngu matarleifar. Væri eingöngu um að ræða matarleifar væri verkefnið af öðrum toga en krafa stjórnvalda er að það skuli draga úr urðun á öllum lífrænum úrgangi, ekki bara matarleifum. Gott dæmi um stóran lífrænan úrgangsflokk frá heimilum eru bleyjur sem eru á bilinu 5-7% af heimilisúrganginum. Þessum úrgangi þarf einnig að tryggja rétta meðhöndlun og er ekki hægt að vísa á einhvern annan í þeim efnum.

Eins og sést á myndinni hafa íbúar tekið vel við sér og er sérstök ástæða til að þakka íbúum höfuðborgarsvæðisins fyrir hve vel þeir hafa tekið þessari nýjung sveitarfélaganna.

Grenndargámar á höfuðborgarsvæðinu

Grenndargámar eru gámar fyrir flokkuð endurvinnsluefni og eru þeir á 80 grenndarstöðvum víðs vegar um höfuðborgarsvæðið. Þar af leiðandi er grenndargámur í næsta nágrenni við flest heimili – jafnvel í göngufæri. Grenndargámarnir taka við umfangsmestu úrgangsflokkunum sem hægt er að endurvinna og falla til á heimilinu.

Á grenndarstöðvunum er að finna gáma fyrir tvo til þrjú flokka, með tilkomu hvítu fatagámanna frá Rauða krossinum.

Pappírgámurinn er blár og tekur við fimm flokkum pappírs: Dagblöðum, bylgjupappa, prentpappír, fernum og pappírboxum utan af t.d. matvælum, eggjabökkum, kexi og pasta.

Plastgámurinn er grænn og tekur við plastumbúðum eins og; brúsum, plastpökum og platilátum undan mjólkurvörum. Plastumbúðirnar eiga að vera

án matarleifa, sápuleifa eða annarra óskyldra efna.

Fatagámar Rauða kross Íslands eru staðsettir á mörgum grenndarstöðvum. Fatagámurinn tekur við fötum og ýmiss konar vefnaðarvöru. Í gegnum tíðina hefur aðallega verið tekið við fötum til endurnotkunar en núna er einnig tekið við ónýtum fatnaði og vefnaðarvöru sem flokkuð er frá og tauið endurinnið. Áfram er þess óskað að fötin og vefnaðarvaran séu hrein.

Grenndargámarnir eru þjónusta við

heimilin og kostaðir af viðkomandi sveitarfélagi. Röng flokkun og sorplosun við gámana veldur okkur öllum auknum kostnaði. Endurvinnslustöðvar SORPU taka við öðrum úrgangi og flokkuðum efnum og eru opnar alla daga vikunnar.

Lúgurnar á grenndargámunum eru litlar en í samræmi við öryggisstaðla. Ekki viljum við að börn leiki sér í gámunum með ófyrirséðum afleiðingum.

Nánar um staðsetningar og flokkun er að finna á www.sorpa.is.

Úrgangs- þríhyrningurinn

Á undanförunum árum hefur verið mikil vakning í umhverfismálum á Íslandi. Okkar samfélag einkennist af mikilli neyslu og allri neyslu fylgir úrgangur, en úrgangur er ekkert annað en ónotað hráefni. Skilum því hráefni til endurvinnslu eða endurnýtingar en með því móti göngum við ekki of nærri auðlindum okkar.

Úrgangsþríhyrningurinn sýnir okkur að það skal alltaf vera síðasti kostur að senda úrgang í urðun eða förgun.

ÚRGANGUR – LÁGMÖRKUN ÚRGANGS

Það ætti að vera forgangsráðið að koma í veg fyrir myndun úrgangs og draga úr magninu. Annars skal reyna að endurnota úrganginn eða koma honum til endurvinnslu. Úrgangur er auðlind sem á ekki að sóa.

SORPA hefur gefið íbúum margnota innkaupapoka til að sporna við plastpokanotkun.

Úrgangsþríhyrningurinn

Lágmörkun úrgangs

Endurnotkun

Endurvinnsla

Urðun með orkuvinnslu

Förgun

ENDURNOTKUN

Góði hirðirinn er nytjamaður SORPU og þar öðlast gamlir hlutir nýtt líf. Á öllum endurvinnslustöðvum SORPU eru nytjagámar fyrir Góða hirðinn.

ENDURVINNSLA

SORPA rekur sex endurvinnslustöðvar á höfuðborgarsvæðinu, þar geta íbúar og smærri fyrirtæki komið með 36 úrgangsflokka til endurnotkunar, endurvinnslu og/öða förgunar. Grenndargámar á höfuðborgarsvæðinu eru um 80 talsins, taka þeir við pappa, pappír og plastumbúðum.

METAN SEM ÖKUTÆKJAEILDSNEYTI – TIL ORKUVINNSLU

Á urðunarstaðnum í Álfsnesi framleiðir SORPA vistvæna ökutækjaeldsneytið metan úr hauggasi. Árið 2012 jafngilti metanframleiðslan yfir tveimur milljónum bensínlíttra og dugði sem eldsneyti á yfir eitt þúsund ökutæki.

4 EINFÖLD SKREF TIL AÐ BYRJA AÐ FLOKKA

1. Minnkaðu plastpokanotkun með margnota innkaupapoka.

Það er ódýrara að kaupa rúllu af gráum ruslapokum en að kaupa poka við afgreiðslukassann.

2. Vertu þér úti um ílát (poka) og aðstöðu fyrir daglega flokkun. Útsjónarsamir útbúa aðstöðu í eldhúsi, þvottahúsi eða bíl-skúr.

3. Hreinsaðu umbúðir og minnkaðu rúmmálið fyrir flokkun til að koma í veg fyrir ólykt og óþarfa fyrirferð.

4. Farðu reglulega í grenndargáma og á endurvinnslustöðvar. Þú sérð strax minnkun á úrgangi og verður meðvitaður um óþarfa umbúðir í innkaupum.

Tekið við 36 flokkum

Á endurvinnslustöðvum SORPU er tekið við allt að 36 flokkum af úrgangi. Flokkar þú?

Endurvinnslustöðvar SORPU eru sex talsins á höfuðborgarsvæðinu og á sorpa.is má finna kort með staðsetningu stöðvanna. Þangað geta íbúar og fyrirtæki svæðisins komið með flokkuð efni til endurvinnslu og úrgang til förgunar.

Árið 2012 voru 772.000 heimsóknir á endurvinnslustöðvar og var skilað inn 35.000 tonnum af flokkuðum og óflokkuðum úrgangi. Yfir 65% af þessu efni fara í endurnotkun eða endurnýtingu og eru endurvinnslustöðvarnar í stöðugri þróun. Það sem af er árinu hefur hlutfall úrgangs sem fer til endurvinnslu aukist og er mesta aukningin í innsöfnun nytjahluta til endurnotkunar.

HVAÐ SKAL FLOKKA?

Best er að koma með allt flokkað inn á

endurvinnslustöðina, þá gengur heimsóknin hratt og örugglega. Starfsmenn stöðvanna veita upplýsingar um hvernig er best að standa að flokkuninni. Mælt er með því að minnka rúmmál úrgangsins eins og hægt er til að ná fram betri nýtingu gáma og draga úr akstri og umhverfisáhrifum. Gagnlegar upplýsingar um flokkun er að finna www.sorpa.is.

AF HVERJU ÞARF AÐ BORGJA FYRIR RUSL?

Það kostar að sækja sorptunnurnar heim að hverju húsi, það kostar að flytja úrganginn á endastöð og það kostar að reka urðunarstaði eða aðrar móttökustöðvar. Heimilin sem fá þessa þjónustu greiða fyrir hana með fasteignagjöldum sínum.

Kostnaður vegna reksturs endurvinnslustöðva er greiddur af sveitarfélögum og þeim tekjum sem gjaldskrá endurvinnslustöðvanna skilar. Þetta þýðir að hvert heimili greiðir með fasteignagjöldum fyrir losun á úrgangi sem fellur til við daglegt heimilishald.

Fyrir annan úrgang sem ekki fellur til við daglegan heimilisrekstur þarf að greiða gjald til að standa undir raunkostnaði við úrgangsméðhöndlunina. Sem dæmi um úrgangstegundir sem þarf að greiða fyrir er byggingaúrgangur og úrgangur frá bifreiðaviðgerðum. Það er sanngjarnt að hver og einn borgi fyrir sinn úrgang, sérstaklega á þetta við um verktaka og rekstrar aðila sem ekki greiða fyrir þjónustu endurvinnslustöðva með sínum fasteignagjöldum.

SÁ GREIÐIR SEM VELDUR, EN GJALDTAKAN ER VÆG

Sem dæmi má skoða hvað það kostar að skila gamalli eldhúsinnréttingu. Ef ekki tekst að gefa eða selja innréttinguna, er henni fargað. Þá skal pakka henni vel saman og við það verður umfang innréttingarinnar minna en einn rúmmetri. Rúmmetragjaldið á endurvinnslustöðinni er 3.836 kr. Ef innréttingunni er ekki pakkað saman getur gjaldið hæglega orðið tvöfalt herra.

Starfsmenn endurvinnslustöðvanna semja ekki gjaldskrána heldur ber þeim að framfylgja innheimtunni og þannig sjá til þess að allir borgi raunkostnað af ráðstöfun þess úrgangs sem hver og einn kemur með. Vinsamlega virðið störf starfsmanna endurvinnslustöðvanna, því þeir eru ávallt reiðubúnir að aðstoða og ráðleggja viðskiptavinum.

FLOKKUN MINNKAR KOSTNAÐ OKKAR ALLRA

Með því að nota flokkunarmöguleika endurvinnslustöðvanna drögum við úr þeim heildarkostnaði sem við þurfum að greiða vegna úrgangsméðhöndlunar. Reynum að vanda flokkunina, öll mengun endurvinnsluefna, til dæmis plast í pappírsflokkinn, lækkar virði endurvinnsluefnanna.

Kynntu þér gjaldskrá og móttökuskilyrði endurvinnslustöðva á sorpa.is og/eða sendu okkur fyrirspurn. Starfsmenn svara með ánægju öllum spurningum.

● **BÆTT OG HAGKVÆMARI MÓTTAKA SPILLIEFNA** Spilliefni eru efni sem skaðleg eru umhverfi, mönnum og dýrum og þau geta verið skaðleg við snertingu, inntöku og innöndun. Spilliefni geta borist með vatni og andrúmslofti út í umhverfið og í fæðukeðjuna. Öllum spilliefnum ber að skila til öruggar meðhöndlunar.

Nú hefur verið sett upp bætt aðstaða til móttöku á spilliefnum á öllum endurvinnslustöðvum SORPU. Gámarnir eru rauðir með tilheyrandi merkingum inn á allar stöðvar.

Breytingin sem snýr að almenningi er sú að í stað þess að hver og einn fari inn í gáminn og flokki þar sín spilliefni, er öllum spilliefnum skilað á þar til gert móttökuborð fremst í gámmum og stafsmaður SORPU tekur við efnunum og flokkar eftir innihaldi. Meðhöndlun efnanna í framhaldinu verður einfaldari og kostnaður lægri.

Með breyttu fyrirkomuagi verður móttaka á spilliefnaskilum öruggari fyrir almenning og heildarkostnaður vegna meðhöndlunar og eyðingar spilliefna lægri.

Sem dæmi um algeng spilliefni sem finnast á heimilum má nefna: Ýmis hreinsiefni, málningu, lím, þynni, húsgagnabón, leysiefni t.d. terpentínu, lyf, rafhlöður, kvikasilfur í hitamælum, lakk, stíflueyði, skordýraeitur, úðabrúsa og viðhaldsefni fyrir bíla, t.d. frostlög, olíuefni og rafgeyma. Ef fólk er í vafa er best að skila þeim inn í upprunalegu umbúðunum.

Vinsamlegast gangið úr skugga um að umbúðir spilliefna séu traustar og lokaðar áður en haldið er af stað út á endurvinnslustöð.

Algeng spilliefni á heimilum eru hreinsiefni, úðabrúsar, málning, lím, leysiefni, skordýraeitur, húsgagnabón, rafhlöður og lyf, svo dæmi séu nefnd.

Góði hirðirinn

Gamlir hlutir fá nýtt líf og gildi hjá nýjum eigendum.

Nytjamaður SORPU hefur til margra ára selt notaða húsmuni og nytjahluti. Markaðurinn er orðinn nokkuð fastur í sessi og á sér fjölbreyttan og góðan viðskiptavinahóp. Hlutina sem seldir eru hafa íbúar höfuðborgarsvæðisins gefið í nytjagáma á endurvinnslustöðvum. Heilir og vel með farnir hlutir eru velkomnir og starfsmenn stöðvanna leiðbeina og halda utan um það að þeir fari vel í gámmum.

Æskilegt er að pakka glervöru þannig að hún komist heil á leiðarenda en nytjagámurinn er fluttur frá endurvinnslustöð í Góða hirðin. Starfsmenn markaðarins tæma gáminn, verðmerkja vöru og koma henni fyrir í verslun. Einstaka hlutur er yfirfarinn en öll raftæki eru tékkuð af og staðfest að þau séu í lagi og er SORPA í samstarfi við Fjölsmiðjuna um það verkefni.

Góði hirðirinn er markaður sem gaman er að koma í og kaupa sér hluti sem oftast en ekki finnast ekki annars staðar. Segja má að gullgrafarinn í okkur öllum fái útrás í Góða hirðinum en margan fjár-

Allur ágóði af sölu Góða hirðisins rennur til góðgerðarmála og líknarfélaga og hafa safnast rúmar 158 milljónir frá upphafi.

sjóðinn er þar að finna. Eins mannrusl er annars manns gull. Hlutir eftir þekktu listamenn og hönnuði slæðast þar inn, bæði íslenska og erlenda, og geta viðskiptavinir gert góð kaup á listmunum og húsgögnum eftir þekktu hönnuði.

Uppboð hafa verið haldin 1-2 sinnum á ári þar sem boðnir eru upp sérstakir og stundum sjaldgæfir hlutir sem hafa borist til verslunarinnar. Uppboðin eru

skemmtilegt uppbrot í starfseminni og rennur ágóði uppbóðsins óskiptur til valins málefis.

Allur ágóði af sölu Góða hirðisins rennur til góðgerðarmála og líknarfélaga og hafa safnast rúmar 158 milljónir frá upphafi og mætti segja að þetta sé eitt af stærri samfélagsverkefnum SORPU. Verslunin er í Fells múla 28 og er opin virka daga frá 12 til 18.

